

Φλωρεντία τῆ 23ῃ 86ρίου 1888

Κύριε

Ἐλαβον εὐχαρίστως τὸν τόμον τοῦ ὀραίου φιλόλογικου ἔργου ὑμῶν, λίαν δ' ἀσμένως μετέχω τῆς συντάξεως τοῦ νέου ἔτους τοῦ 1889, ἀποστέλλουσα ὑμῖν σύντομον ἄρθρον χάριν τῆς «*Ποικίλης Στοᾶς*» γραφέν.

Ταῦτοχρόνως παρακαλῶ, ἵνα δεχθῆτε τὴν ἔκφρασιν τῆς πολλῆς ὑπολήψεως καὶ ἄκρας ἐκτιμῆσεώς μου πρὸς τὸ ὑμέτερον ἔργον.

ΠΡΙΓΓΙΠΙΣΣΑ ΚΟΛΤΣΟΦ-ΜΑΣΣΑΛΕΚΗ .:

ΒΟΤΑΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΜΙΑ τῶν καλλίστων κατακτήσεων τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, ἡ βοτανικὴ γεωγραφία ὀφείλεται εἰς γυναῖκα· ἡ Κυρία Ζιρῶ-Σουλαρὶ ζῶσα παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Σεβέννων ὀρέων εἶχε τέκνον ὑγείας ἐπισηλοῦς, τοῦ ὁποίου ἡ ἀσθενὴς κρᾶσις ἐνέπνεε σοβαρωτάτης ἀνησυχίας. Θέλουσα δὲ ν' ἀναζωογονήσῃ τὴν κλονισθεῖσαν τοῦ παιδὸς ὑγείαν διὰ τοῦ καθαροῦ ἀέρος τῶν ὀρέων, ἔφερον αὐτὸν ἐπὶ τοὺς βραχίονας καὶ τῷ ἐπεδείκνυε τὴν διαδοχὴν τῶν φυτικῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας διήρχοντο. Ἡ μητρικὴ αὕτη διδασκαλία δὲν ἀπέβη ματαιαία διὰ τὸν συγγραφέα τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῆς το-

Σ. Π. Σ. Ὡς καὶ κάτωθι τῆς ἐν τῷ παρόντι τόμῳ δημοσιευμένης εἰκόνας ἀνκφέρειται ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦτο εἶναι ἡ ἐπιφανεστάτη συγγραφεὺς Πριγγίπισσα ΔΩΡΑΔΙΣΤΡΙΑ. Ὑπερηφανευόμενοι διὰ τὴν ἔξοχον αὐτῆς συνεργασίαν καὶ δημοσίᾳ ὁμολογοῦμεν ἐγκαρδίως χάριτας τῇ περιβλέπτῃ Κυρίᾳ. Τὴν μετάφρασιν εὐγενῶς ἐποίησατο ὁ παρ' ἡμῖν Ἀριστοθάβμιος διδάκτωρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐξαίρετος ἡμῶν φίλος κ. Ἰωάννης Γ. Γεράκης.

τίου *Γαλλίας*, ἀλλ' ἀπετέλεσεν ἐν τῶν μᾶλλον πρωτοτύπων μερῶν τοῦ ὠραίου βιβλίου του. Βεβαιωθείς δηλ. ὅτι τὸ κλίμα καθίσταται κατὰ τοσοῦτον τραχύτερον, καθόσον ἀνερχόμεθα τὰς κλιτύας τῶν ὀρέων, ὁ Ζιρὼ-Σουλαρί διακρίνει πέντε ζώνας βλαστήσεως κλιμακῶδόν διατεταγμένας καὶ χαρακτηριζομένας ὑπὸ τῆς ἐλαίας, τῆς ἀμπέλου, τῆς καστανίας, τῆς ἐλάτης καὶ τῶν ἀλπικῶν φυτῶν.

Ἀπὸ τῶν προπόδων τῶν Ἑλλεων ἀναβαίνων τις ἐπὶ μιᾶς τῶν κορυφῶν ἐπισκέπτεται τοσαῦτα διάφορα κλίματα, ὅσα καὶ ὁ μεταβαίνων ἀπὸ τῶν θαλερῶν ὄχθων τοῦ Εὐρώτα πρὸς τὰς χιονοσκεπεῖς τῆς Σιθηρίας ἐρήμους. Ὀλίγοι δὲ τῶν περιηγητῶν ἀντιλαμβάνονται, ὅτι ἐν ὀλίγαις ὥραις διασχίζουσι ζώνας, αἵτινες ἐν πεδιάδι ἀπέχουσι ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα μέγιστα, καὶ ὅτι κόσμος ὁλόκληρος ἐν μικρογραφίᾳ, μικροκόσμος τις, ἵνα μεταχειρισθῶ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἀρχαίων, ἀνεπίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὄντως, ἂν τὸ ἔδαφος, τὰ γῆϊνα στρώματα ἢ οἱ βράχοι ἦναι πανταχοῦ τὰ αὐτά, ἢ βλάστησις ὅμως, στολισμὸς εὐμετάβολος τῆς ἡμετέρας γῆς παρέχει εἰς τὰς διαφόρους χώρας ὄψεις ποικιλοτάτας. «Ἡ δυναστεία τῶν φοινίκων, ἔλεγεν ὁ Λινναῖος ἐν γλώσση ποιητικῇ ἄμα καὶ βραχείᾳ, βασιλεύει ἐν ταῖς θερμοτάταις τῆς ὑδρογείου χώρας, αἱ περὶ τοὺς τροπικούς ζῶναι κατοικοῦνται ὑπὸ φυλῶν δενδρυλίων καὶ θάμνων, πλούσιος δ' ἐκ φυτῶν στέφανος περιβάλλει τὰς μεσημβρινὰς τῆς Εὐρώπης ἀκτὰς, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Δανίαν κατέχουσι πλήθη πρασίνων ἀγροστεοειδῶν, πολυάριθμοι δὲ βρύων φυλαὶ ἐπισταθμεύουσιν ἐν Σουηδίᾳ· ἀλλὰ τὰ ὠχρὰ φύκη καὶ οἱ λευκοὶ λειχῆνες βλαστάνουσι μόνον ἐν τῇ ψυχρᾷ Λαπωνίᾳ, τῇ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένη τῶν κατοικησίμων χωρῶν. Τὰ ἔσχατα φυτὰ καλύπτουσι τὴν ἐσχάτην τῶν χωρῶν *.»

Τὰ ἡμέτερα ὄρη τῆς Εὐρώπης δὲν παρουσιάζουσι τοσαύτας ἀντιθέσεις, ὅσας αἱ μεγάλαι σειραὶ τῶν ὀρέων τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας. Ἐκεῖ τὰ αὐτοφυῆ φυτὰ, καθὼς καὶ τὰ καλλιεργούμενα παρέχουσιν εἰς τὰ ὄμματα τὰς θαυμασίας ἐκείνας εἰκόνας, τὰς ὑποίας φυσιοδίφης διάσημος ὁ Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας ἀνεπαρέστησε. Πρὶν ἀναβῆ τις τὰς Ἄνδεις εὕρισκε παρά τὴν θάλασσαν τὸ καλαμοσάκχαρον, τὸ ἰνδικόν, τὸν καφέ, τὰς βανανίας, ὑψηλότερα τὸν βάμβακα, ὑπεράνω αὐτοῦ τὸν ἀραβόσιτον, τὰς βατάτας, τὸν εὐρωπαϊ-

* Λινναίου Λαπωνικῆ χλωρίς. Προλεγόμενα.

κόν σῖτον· εἰς ὕψος 3300 μέτρων ἀπαντῶσιν εἰσέτι τὰ κάρυα, τὰ μῆλα, ὁ σῖτος καὶ ἡ κριθή, τὰ δὲ γεώμηλα ἀνέρχονται καὶ μέχρις ὕψους 4000 μέτρων· ἔτι ὑψηλότερα βοσκαὶ ἀπέραντοι παρέχουσιν ἄφθονον τροφήν εἰς τὰς λάμας, τὰ πρόβατα, τοὺς βόας καὶ τὰς αἰγας. Τὸ δ' ὄριον τῆς αἰωνίας χιόνος εὐρίσκεται εἰς ὕψος 4800 μέτρων.

Τοιοῦτοι ἀριθμοὶ ἐκπλήττουσι τὴν φαντασίαν. Τὶ δὲ εἶνε αἱ κολοσσιαῖαι δι' ἡμᾶς Ἄλπεις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων, τῶν Ἄνδεων καὶ τῶν Κορδιλιερῶν; Ἄλλ' αὐτὴ ἡ ὑδρογείος σφαῖρα δὲν φαίνεται ἡμῖν ὡς σημεῖον δυσδιάκριτον, ὅταν ἐν τῇ γαλήνῃ αἰθρίας νυκτὸς φέρωμεν τὰ βλέμματα ἐπὶ τῶν πελωρίων πλανητῶν, οἷτινες διατρέχουσι τὸ διάστημα μετὰ θαυμασίας κανονικότητος; Ἐάν τις ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν μεταρσίων τούτων κόσμων νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν τὸν λεπτεπίλεπτον κόκκον ἀνάστατον ὑπὸ τῆς ἄφρονος ἀλαζονείας καὶ τῶν ἀπανθρώπων παθῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ συνταρασσομένων λογικῶν ἀτόμων, ὅποσον οἶκτον ἤθελεν αἰσθανθῆ δια τὰ θορυβώδη καὶ κενόδοξα ταῦτα ὄντα, τὰ θεωροῦντα ἑαυτὰ κυρίους τῆς δημιουργίας καὶ τὰ ὅποια τὸ ἄπειρον περιβάλλει δια τῶν ἀκαταμετρήτων αὐτοῦ κυμάτων, ὅπως ὁ ὠκεανὸς συμπαρασύρει εἰς τοὺς βαθεῖς αὐτοῦ κόλπους τὰ φύκη τῆς ἀκτῆς. Ἐάν ἐν τούτοις μᾶς εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπολαύσωμεν τοιοῦτου θεάματος, ἡ διάνοια ὁμως δύναται νὰ μᾶς ἀνυψώσῃ ὑπεράνω τῆς μικρᾶς ταύτης σφαίρας, ἐνθα ῥέει ἡ εὐθραστός καὶ ὀδυνηρὰ ἡμῶν ὑπαρξίς, διδάσκουσα ἡμῖν νὰ περιφρονῶμεν μὲν τὰ μάταια μεγαλειᾶ της, νὰ ἐκτιμῶμεν δὲ μόνον τὰ αἰώνια, τὰ ἐπιζήσοντα καὶ αὐτοῦ τοῦ σύμπαντος, ἧτοι τὴν ἀγαθοεργίαν, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν.

DORA D' ISTRIA

